

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/694/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4613209826
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2015:4613209826.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a členov senátu JUDr. Dušana Harbutu a JUDr. Márie Malíkovej, v právnej veci navrhovateľa: U. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. č. XX, zastúpený: Winton, s.r.o., so sídlom Bratislava, Šoltésovej 12, proti odporcom: 1/ U. M.-Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. č. XXX a 2/ X. M., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. č. XXX, odporcovia v 1. a v 2. rade zast. JUDr. Michaela Voleková, advokátka so sídlom Bratislava, Trnavská 27, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní odporcov v 1. a v 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany zo dňa 16. 07. 2014 č.k. 6C/378/2013-91, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa určil, že nehnuteľnosti v kat. úz. M. zapísané na LV č. XXX ako parc. č. XXX/XX - záhrady o výmere 882 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 577 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 23 m² a rodinný dom súpisné č. XXX na parc. č. XXX/XX sú v bezpodielovom spoluvlastníctve odporcov v 1. a 2. rade. Odporcom v 1. a 2. rade uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvého stupňa trovy štátu vo výške 24 eur a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň vyslovil, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V odôvodnení rozhodnutia poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, ktorými mal preukázané, že navrhovateľ a odporkyňa v 1. rade boli odo dňa 01. 03. 2003 manželia, ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Topoľčany zo dňa 15. 02. 2008 č.k. 6C/255/2007-27, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 25. 03. 2008, pričom dňa 28. 10. 2010 (správne 28. 10. 2009) uzatvorili dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), kde okrem iného sa dohodli, že zostatok na pôžičke pod položkou 1 - pôžičku vo výške 200.000,-Sk (6.638,78 eura) zaplatí odporkyňa v 1. rade a zostatok pôžičky pod položkou 2 - pôžičku taktiež vo výške 200.000,-Sk (6.638,78 eura) bude splácať navrhovateľ. Keďže odporkyňa v 1. rade si povinnosť zaplatiť pôžičku neplnila, pohľadávku z tohto titulu Prvej stavebnej sporiteľni uhradil v celkovej výške 5.320,88 eura navrhovateľ dňa 30. 01. 2012 a následne rozsudkom Okresného súdu Topoľčany zo dňa 07. 11. 2012 č.k. 6C/176/2012-60 bola odporkyni uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 5.320,88 eura s príslušenstvom a to v splátkach po 250 eur mesačne, ktorú si odporkyňa splnila len čiastočne a to vo výške 30 eur. Dňa 21. 11. 2009 odporkyňa uzatvorila manželstvo s odporcom v 2. rade a v jeho priebehu odporca v 2. rade kúpnu zmluvou zo dňa 12. 08. 2010 nadobudol sporom dotknuté nehnuteľnosti od otca odporkyne v 1. rade F. X. za dohodnutú kúpnu cenu 700.000,-Sk (23.235,74 eura), ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený Správou katastra Topoľčany dňa 07. 09. 2010 pod V 1667/2010. Právne svoje rozhodnutie oprel o ust. § 143, § 143a ods. 1, 2 a § 147 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. S ohľadom na skutočnosť, že predmetom konania je určovacia žaloba, v prvom rade skúmal existenciu naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ OSP. Konštatoval,

že navrhovateľ má naliehavý právny záujem na určení, že nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva odporcov v 1. a 2. rade ako manželov, pretože bez takéhoto určenia by nebolo možné dosiahnuť zápis vlastníckeho práva odporkyne v 1. rade spolu s odporcom v 2. rade k nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností, v ktorom je ako vlastník predmetných nehnuteľností vedený len odporca v 2. rade. Takýto zápis môže mať priaznivý dopad na právne postavenie navrhovateľa, pretože by bolo možné prebiehajúce exekučné konanie voči odporkyne v 1. rade riešiť zriadením exekučného záložného práva k nehnuteľnostiam a následne k ich speňaženiu. V opačnom prípade je hrozba, že pohľadávka navrhovateľa odporkyňou v 1. rade uspokojená nebude i napriek tomu, že táto má 30 rokov a produktívne roky svojho života pred sebou, keď jej finančná situácia jej neumožňuje dlh uhradiť a v prípade ňou uvádzaných splátok po 40 eur mesačne by pohľadávku navrhovateľovi uhrádzala viac ako 11 rokov. V tejto súvislosti tiež argumentoval, že poukaz odporcov na skutočnosť, že na nehnuteľnostiach je zriadené záložné právo v prospech Prvej stavebnej sporiteľne, a.s., je nenáležitý, keď aj veriteľ zapísaný na liste vlastníctva ako druhý v poradí môže byť uspokojený z výťažku z predaja nehnuteľností a túto otázku možno posudzovať z dlhodobého hľadiska. Nestotožnil sa ani s názorom odporcov, že pohľadávka navrhovateľa nemôže byť uspokojovaná z majetku patriaceho do BSM odporcov, pretože nevznikla za trvania ich manželstva. Poukazujúc na to, že síce dohodu o vyporiadaní BSM odporkyňa v 1. rade s navrhovateľom síce uzatvorila dňa 28. 10. 2009, teda pred uzatvorením manželstva s odporcom v 2. rade, ale záväzok zaplatiť nedoplatok na pôžičke bol vo vzťahu k Prvej stavebnej sporiteľni, a.s. Bratislava a až rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 14. 02. 2013, bola odporkyne v 1. rade uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 5.320,88 eura v splátkach po 250 eur mesačne a teda pohľadávka navrhovateľa voči odporkyne v 1. rade vznikla až za trvania jej manželstva s odporcom v 2. rade. Následne po zistení, že predmetné nehnuteľnosti odporcovia v 1. a 2. rade nadobudli počas trvania ich manželstva, pričom nepreukázali, že ich odporca v 2. rade nadobudol výlučne z jeho finančných prostriedkov, dospel k záveru, že tieto patria do BSM odporcov v 1. a 2. rade. V tomto smere argumentoval, že dôkazné bremeno na preukázanie, že kúpna cena za predmetné nehnuteľnosti bola uhradená z výlučných prostriedkov odporcu v 2. rade, zaťažovala odporcov, ktorí dôkazné bremeno neuniesli a tieto navyš zmluvne neprejavili svoju vôľu, aby nehnuteľnosti patrili výlučne do vlastníctva odporcu v 2. rade, keďže tak neučinili ani formou prehlásenia odporkyne v 1. rade pri uzatváraní kúpnej zmluvy medzi odporcom v 2. rade a otcom odporkyne v 1. rade. Pokiaľ odporcovia tvrdili, že kúpna cena za nehnuteľnosti bola zaplatená z úveru poskytnutého odporcovi v 2. rade ešte pred uzavretím manželstva a to na základe zmluvy o úvere zo dňa 21. 09. 2009 vo výške 22.900 eur, tieto tvrdenia, ako i postup odporcov pri nadobúdaní nehnuteľností označil za účelové. Účelovosť vzhliadol v tom, že odporcovia pred uzatvorením manželstva mali známosť 7 rokov a žili spolu 2 roky, teda aj v čase, keď odporca v 2. rade uzatváral s Prvou stavebnou sporiteľňou zmluvu o úvere a predávajúci bol otec odporkyne v 1. rade, ktorý v prevádzanom rodinnom dome zostal naďalej bývať. Tiež i s ohľadom na výpoveď odporkyne v 1. rade v konaní vedenom pod sp.zn. 6C/176/2012, kedy uviedla, že s odporcom v 2. rade žijú v byte jej rodičov a ide o rodinný dom, ktorý si odkúpili od jej otca a za tým účelom si zobrali úver vo výške 20.000 eur, ktorý splácajú po 165 eur mesačne. Navyš odporcovia hodnoverným spôsobom nepreukázali, že kúpna cena bola uhradená z úveru, či skutočne došlo k jej vyplateniu otcovi odporkyne v 1. rade a že rozdiel medzi poskytnutým úverom a kúpnu cenou bol uhradený výlučne z finančných prostriedkov odporcu v 2. rade, ktoré mal mať odporca v 2. rade uložené u svojej matky. Návrh navrhovateľa preto považoval za dôvodný. O trovách štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 OSP tak, že odporcov v 1. a 2. rade zaviazal zaplatiť na účet súdu prvého stupňa trovy štátu vo výške 24 eur, ktoré boli vyplatené za výpis z účtu odporcu Slovenskej sporiteľni. Výrok, podľa ktorého o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej založil na ust. § 151 ods. 3 OSP.

Tento rozsudok včas podaným odvolaním napadli odporcovia v 1. a 2. rade, domáhajúc sa ním jeho zmeny, zamietnutia návrhu navrhovateľa a priznania im náhrady trov konania. Dôvodili, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukazujúc na ust. § 147 Občianskeho zákonníka prezentovali názor, že nie je splnená prvá podmienka pre použitie tohto ustanovenia a to existencia pohľadávky, ktorá vznikla za trvania manželstva. Mali za to, že v tejto súvislosti je potrebné ustáliť, kedy došlo k vzniku pohľadávky, pričom navrhovateľ svoj nárok opiera o skutočnosť, že musel vyplatiť veriteľovi Prvej stavebnej sporiteľni, a.s. dlh za manželku vyplývajúci z pôžičky, ktorú mala odporkyňa v 1. rade splácať podľa dohody o vyporiadaní BSM. Opierajúc sa i o ust. § 511 ods. 1 OZ argumentovali, že pohľadávka nevznikla za trvania súčasného manželstva odporcov, ale vznikla za trvania manželstva odporkyne v 1. rade s navrhovateľom a následná zmena v osobe veriteľa je v tomto smere právne

bezvýznamná, pretože zákon vyžaduje obdobie vzniku pohľadávky a nie jej následných zmien v osobe záväzkového vzťahu. Taktiež tvrdili, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ OSP musí byť naliehavý, avšak táto naliehavosť nebola zo strany navrhovateľa preukázaná, keďže pre danosť existencie naliehavého právneho záujmu je nevyhnutné, aby výrok súdneho rozhodnutia bol spôsobilý ovplyvniť právne postavenie navrhovateľa. Za situácie, že nehnuteľnosť odporcu v 2. rade je zaťažená záložným právom záložného veriteľa, ktorým je Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., pohľadávka tohto veriteľa vyplývajúca zo zmluvy o úvere je prvoradá a uspokojovanie akýchkoľvek iných pohľadávok je preto podľa súčasného právneho stavu nemožné, čo znamená, že navrhovateľove právne postavenie pri vymáhaní pohľadávky sa nijako nezmení. Navrhovateľ takto nemá naliehavý právny záujem na podanom návrhu. Za nesprávny preto označili postup súdu prvého stupňa, ktorý sa dostatočne nezaoberal otázkou uspokojenia pohľadávky navrhovateľa v exekučnom konaní.

Navrhovateľ vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žiadal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť, keď prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam a vec posúdil správne i po právnej stránke. Poukázal na to, že návrhom sa domáhal určenia, že nehnuteľnosti sú v bezpodielovom spoluvlastníctve odporcov z dôvodu, že má ako veriteľ voči odporkyňi v 1. rade pohľadávku, ktorá je v súčasnosti v exekučnom konaní. Ako oprávnený má tak záujem, aby mohlo dôjsť k zriadeniu exekučného záložného práva na nehnuteľnosti, aby mohli byť nehnuteľnosti v rámci exekučného konania speňažené a z takto získaného výťažku uspokojená jeho pohľadávka, ktorá je vzhľadom na majetkové pomery odporkyne v 1. rade značná, pričom majetok odporkyne v 1. rade nepostačuje na jej úhradu. Uviedol, že podľa ustálenej súdnej praxe naliehavý právny záujem je daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neisté, ktorý záver je potrebné aplikovať aj na danú vec, pretože inak ako určovacou žalobou sa nemôže domôcť posilnenia svojho právneho postavenia v rámci záväzkovo-právneho vzťahu medzi ním a odporkyňou v 1. rade, ako i svojho postavenia ako oprávneného v rámci exekučného konania. V tejto súvislosti poukázal na to, že odporkyňi v 1. rade niekoľkokrát umožnil zaplatiť pohľadávku, túto možnosť odporkyňa v 1. rade však nevyužila a až po podaní návrhu začala pohľadávku splácať v absolútne neprimeraných sumách. Podotkol tiež, že súčasťou jeho práva je aj zaplatenie pohľadávky odporkyňou v 1. rade v primeranej dobe tak, aby plnenie bolo realizované v súlade s dobrými mravmi, keď aj on sám si musel zobrať pôžičku na to, aby reálne splnil dlh voči Prvej stavebnej sporiteľni, a.s. Bratislava. V súvislosti s argumentáciou odporcov v ich odvolaní poukazujúcim na to, že Prvá stavebná sporiteľňa má na nehnuteľnostiach zriadené záložné právo, nerozporoval, že jej pohľadávka zapísaná v katastri nehnuteľností sa uspokojuje z výťažku z predaja nehnuteľností ako prvá v poradí, čo však ale neznamená bezvýhradne, že jeho pohľadávka sa uspokojí až ako druhá v poradí, pretože odporcovia opomenuli ust. § 151k ods. 3 a § 151ma ods. 6 OZ. Z týchto ustanovení totiž vyplýva, že sa v prípade zriadenia exekučného záložného práva bude môcť s Prvou stavebnou sporiteľňou dohodnúť na poradí ich vzájomného uspokojenia z výťažku z predaja nehnuteľností a zároveň, že zapísanie prípadného exekučného záložného práva v jeho prospech k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností ako druhého v poradí neznamená, že nebude môcť realizovať výkon svojho záložného práva aj bez súhlasu Prvej stavebnej sporiteľne. Zriadenie exekučného záložného práva v jeho prospech preto posilní jeho postavenie tým, že by sa stal zabezpečeným veriteľom, že po splnení pohľadávky voči Prvej stavebnej sporiteľni zo strany odporcu v 2. rade by sa jeho exekučné záložné právo dostalo na prvé miesto v katastri nehnuteľností a že by bol uspokojený z výťažku z predaja nehnuteľností buď po uspokojení Prvej stavebnej sporiteľne alebo na základe dohody s ňou aj pred jej uspokojením. Navyiac odporcovia právne relevantným spôsobom nepreukázali, aká je hodnota nehnuteľností, keď tak neurobili znaleckým posudkom, ani prieskumom trhu a tiež nepreukázali ani aktuálnu výšku pohľadávky Prvej stavebnej sporiteľne voči odporcovi v 2. rade, ktorá je zabezpečená záložným právom. K otázke okamihu vzniku jeho pohľadávky voči odporkyňi v 1. rade uviedol, že poskytnutím úveru podľa Zmluvy o úvere zo dňa 11. 07. 2007 vznikla Prvej stavebnej sporiteľni pohľadávka voči nemu a odporkyňi v 1. rade, pričom následnú dohodu o vyporiadaní BSM, ktorú uzatvorili s odporkyňou v 1. rade, je potrebné považovať za dohodu o pristúpení k záväzku v zmysle § 534 OZ. Keďže odporkyňa v 1. rade si neplnila povinnosť podľa dohody o vyporiadaní BSM, musel splniť tento jej záväzok a následne si uplatniť právo na náhradu škody od odporkyne v 1. rade, ktorá mu vznikla tým, že odporkyňa v 1. rade si nesplnila povinnosť vyplývajúcu z prevzatia plnenia. V danom prípade tak nejde o vymáhanie záväzku z dohody medzi pôvodným dlžníkom a novým dlžníkom, ale o uplatnenie nároku na náhradu škody, ktorá mu nesplnením záväzku nového dlžníka vznikla v zmysle

§ 420 OZ. Uvedená škoda mu vznikla až dňom vyrovnania pohľadávky, t.j. dňom 01. 02. 2012 a teda v čase trvania manželstva odporcov v 1. a 2. rade. Záverom dodal, že na odporcami citované ust. § 511 ods. 1 OZ je síce potrebné v plnom rozsahu prihliadať, ide však o ustanovenie, ktoré určuje, že splnením záväzku z jeho strany voči Prvej stavebnej sporiteľni zanikol aj záväzok odporkyne v 1. rade, avšak nemôže sa v súvislosti s určením okamihu vzniku pohľadávky v logickej nadväznosti jednať o pohľadávku Prvej stavebnej sporiteľni voči nemu a odporkyni v 1. rade a teda nejde o zmenu v osobe veriteľa.

Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) prejednal odvolanie odporcov bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP s verejným vyhlásením rozhodnutia pri splnení si povinnosti upravenej v ust. § 156 ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolanie odporcov nie je dôvodné.

Predmetom tohto konania je návrh navrhovateľa, ktorým sa domáha určenia, že nehnuteľnosti v kat. úz. M., zapísané na LV č. XXX ako parc. č. XXX/XX - záhrady o výmere 882 m², parc. č. XXX/XX - zast. plochy a nádvoria o výmere 23 m² a parc. č. XXX/XX - zast. plochy a nádvoria o výmere 577 m² a na nej sa nachádzajúci rodinný dom súp. č. XXX sú v bezpodielovom spoluvlastníctve odporcov v 1. a 2. rade.

Z hľadiska skutkového stavu výsledkami vykonaného dokazovania bolo nepochybne preukázané a medzi účastníkmi konania ani nebolo sporné, že navrhovateľ a odporkyňa v 1. rade uzatvorili dňa 01. 03. 2003 manželstvo, ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Topoľčany zo dňa 15. 02. 2008 č.k. 6C/255/2007-27, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 25. 03. 2008 a ku ktorému dňu zaniklo i ich bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej len „BSM“). Vyporiadanie takto zaniknutého BSM vykonali navrhovateľ a odporkyňa v 1. rade „Dohodou o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva medzi bývalými manželmi“ zo dňa 28. 10. 2009. Podľa jej obsahu si ňou vyporiadali v ňom uvedený huteľný majetok, ako i pasíva a to zostatky pôžičiek, pričom odporkyňa v 1. rade sa zaviazala zaplatiť zostatok na pôžičke č. 2142835408, 2142835707 v Prvej stavebnej sporiteľni vo výške 200.000,-Sk. Následne odporkyňa v 1. rade dňa 21. 11. 2009 uzatvorila manželstvo s odporcom v 2. rade, v priebehu ktorého odporca v 2. rade kúpnu zmluvou zo dňa 12. 08. 2010 nadobudol nehnuteľnosti v kat. úz. M., zapísané na LV č. XXX ako parc. č. XXX/XX - záhrady o výmere o výmere 882 m², parc. č. XXX/XX - zast. plochy a nádvoria o výmere 23 m² a parc. č. XXX/XX - zast. plochy a nádvoria o výmere 577 m² a na ňom postavený rodinný dom súp. č. XXX od predávajúceho F. X., otca odporkyne v 1. rade, za dohodnutú kúpnu cenu 23.235,74 eura v celosti do svojho výlučného vlastníctva. Vklad vlastníckeho práva bol povolený Správou katastra Topoľčany dňa 07. 09. 2010 pod č. V 1667/10. Pre nesplnenie si povinnosti odporkyňou v 1. rade splácať dlh z titulu zmluvy o medziúvere č. 2142835408, ktorú prevzala na základe dohody o vyporiadaní BSM, bol navrhovateľ Prvou stavebnou sporiteľňou dňa 29. 11. 2011 vyzvaný na zaplatenie dlhu, ktorý navrhovateľ uhradil dňa 01. 02. 2012 v celkovej výške 5.320,88 eura. Rozsudkom Okresného súdu Topoľčany zo dňa 07. 11. 2012 č.k. 6C/176/2012-60 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 24. 01. 2013 č.k. 9Co/8/2013-83, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 14. 02. 2013, bola odporkyni v 1. rade uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 5.320,88 eura s 9 % úrokom z omeškania ročne od 19. 04. 2012 do zaplatenia, ktorú jej súd povolil zaplatiť v splátkach po 250 eur mesačne vždy do 20. dňa v mesiaci, počínajúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozsudku a to pod následkom straty výhody splátok a exekúcie. Týmto rozsudkom uloženú povinnosť si odporkyňa v 1. rade dobrovoľne neplnila, v dôsledku čoho sa pohľadávka stala v celom rozsahu zročnou, z ktorého dôvodu navrhovateľ podal návrh dňa 26. 03. 2013 na výkon exekúcie JUDr. Petrovi Klimentovi, súdnemu exekútorovi so sídlom Exekútorského úradu v Topoľčanoch, Sv. Cyrila a Metoda 4647/1, ktorý doposiaľ nebol realizovaný, pretože žiaden zo spôsobov exekúcie nebol úspešný.

Podľa § 80 písm. c/ OSP návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

V preskúvanom rozhodnutí súd prvého stupňa už podal teoreticko-právny výklad naliehavého právneho záujmu na určení v zmysle § 80 písm. c/ OSP tak, ako je ustálený súdnou praxou. V tomto smere odvolací súd považuje však za potrebné ďalej dodať, že určovací žaloba v zmysle § 80 písm. c/ OSP má preventívny charakter a má miesto jednak tam, kde je pomocou nej možno

eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu, ak k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovací žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je (určovacej žaloby), sú po procesnej stránke skutočnosti a to, že účastníci majú vecnú legitímáciu a že na určení je naliehavý právny záujem. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Treba zdôrazniť, že nejde o určovaciu žalobu samú, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne) existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovací žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva. Možno preto uzavrieť, že naliehavý právny záujem na určení je daný hlavne tam, kde by sa bez tohto určenia právne postavenie žalobcu stalo neistým alebo kde by bez tohto určenia bolo ohrozené jeho právo.

Podľa § 143 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka.

Manželia môžu dohodou rozšíriť alebo zúžiť zákonom určený rozsah bezpodielového spoluvlastníctva (§ 143a ods. 1 veta prvá OZ), manželia sa môžu dohodnúť, že vyhradia vznik bezpodielového spoluvlastníctva ku dňu zániku manželstva (§ 143a ods. 2 OZ), pričom takéto dohody si vyžadujú formu notárskej zápisnice a manželia sa môžu voči inej osobe na ne odvolať len vtedy, ak jej sú takéto dohody známe (§ 143a ods. 3 OZ).

Vo svetle vyššie popísaných zákonných ustanovení a hľadísk súd prvého stupňa v prejednávanej veci postupoval a vo veci vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu. Vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 132 OSP, z nich ustálil správne skutkové zistenia, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie a zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver. Keďže správne a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, odvolací súd sa s nimi v celom rozsahu stotožňuje a využíjúc postup podľa § 219 ods. 2 OSP sa obmedzuje len na skonštatovanie správnosti týchto dôvodov, ktoré výstižne, presvedčivo a vyčerpávajúco objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia a tiež poskytujú odpoveď i na námietky odporcov vznášané v priebehu konania. Napadnutému rozsudku súdu prvého stupňa tak nemožno vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani že by súd prvého stupňa vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplynuli alebo nevyšli za konania najavo alebo že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré vykonaným dokazovaním boli preukázané alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok ním vykonaného hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 133 až § 135 OSP alebo že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo že by použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil a tiež nebola zistená ani iná vada konania, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odvolací súd na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku a tiež reagujúc na námietky odporcov uvádzané v ich odvolaní len zdôrazňuje, že s týmito sa zaoberal a náležitým spôsobom vyporiadal už súd prvého stupňa. Správne prioritne posudzoval existenciu danosti naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na ním požadovanom určení, ktorú skutočnosť odporcovia spochybňovali. Odvolací súd v zhode s právnym názorom súdu prvého stupňa dospel k záveru, že v danom prípade navrhovateľ preukázal existenciu naliehavého právneho záujmu na určení, že zhora špecifikované nehnuteľnosti patria do BSM odporcov v 1. a 2. rade. Niet totiž sporu o tom, že navrhovateľ má voči

odporcyni v 1. rade pohľadávku v nie zanedbateľnej výške priznanú mu súdnym rozhodnutím, pričom odporkyňa v 1. rade nemá majetok, ktorý by mohol byť predmetom exekúcie a z ktorého by mohla byť pohľadávka navrhovateľa uspokojená. Za danej situácie by tak navrhovateľ mohol reálne docieľiť uspokojenie svojej pohľadávky len exekúciou predajom sporných nehnuteľností, o ktorých tvrdí, že sú v BSM odporcov v 1. a 2. rade a to podľa § 134 a nasl. zák. č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“).

V zmysle § 134 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu predajom nehnuteľností možno vykonať len vtedy, ak oprávnený s exekúciou predajom nehnuteľností označenej v upovedomení o začatí exekúcie predajom nehnuteľností súhlasí, ak sa preukázalo, že nehnuteľnosť je vo vlastníctve povinného. Ako vyplýva z tohto ustanovenia, exekúcia predajom nehnuteľností môže byť vykonaná len v prípade preukázania, že nehnuteľnosť je vo vlastníctve povinného, čo v súdnej veci znamená, že pre tento spôsob exekúcie je podmienkou, aby v katastri nehnuteľnosti bola zapísaná i odporkyňa v 1. rade ako vlastníčka majúcich sa exekvovať nehnuteľností, keďže doposiaľ podľa listu vlastníctva vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam je vedené v celosti výlučne na mene odporcu v 2. rade. Tento stav môže navrhovateľ dosiahnuť len ním zvoleným spôsobom a to podaním návrhu na určenie, že nehnuteľnosti sú v BSM odporcov v 1. a 2. rade, a preto vyhovie takémuto návrhu by mohlo mať pozitívny dopad na právne postavenie navrhovateľa a je takto procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva. V danej veci je tak naplnený predpoklad naliehavého právneho záujmu na navrhovateľom požadovanom určení. Je tomu tak zvlášť v prípade, keď naliehavý právny záujem je potrebné vnímať i v kontexte s ust. § 147 ods. 1 OZ.

Podľa 147 ods. 1 OZ pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Toto ustanovenie rieši ochranu tretích osôb z hľadiska uspokojenia ich majetkových práv niektorým z bezpodielových spoluvlastníkov aj z tých vecí, ktorých je dlžník bezpodielovým spoluvlastníkom. Vyplýva to zo zásady, že v BSM neexistujú podiely spoluvlastníkov na spoločnej veci, voči ktorému by sa mohlo obmedziť vymáhanie pohľadávky veriteľa jedného z manželov. Preto zákon za podmienok v ňom stanovených umožňuje uspokojiť pohľadávku pri výkone rozhodnutia aj zo spoločného majetku patriaceho do BSM. Predpokladom na postup podľa tohto ustanovenia je, aby išlo o pohľadávku vzniknutú len voči jednému z manželov za trvania manželstva (samostatný dlh) a aby sa výkon rozhodnutia viedol aj na majetok, ktorý patrí do BSM. Vo vzťahu k veriteľovi nejde v prípade druhého manžela, ktorý nie je dlžníkom, o jeho osobný záväzok. Tento manžel je však povinný strpieť, aby veriteľova pohľadávka bola pri výkone rozhodnutia uspokojená aj z majetku, ktorý patrí do BSM oboch manželov. Obsahu účelu tohto ustanovenia zodpovedá interpretácia, v zmysle ktorej môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená z majetku patriaceho do BSM iba taká pohľadávka veriteľa jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania toho manželstva, s uzavretím ktorého je spojený vznik BSM k veci postihnutej exekúciou. V tejto súvislosti ale odvolací súd poznamenáva, že uvedené ustanovenie je významné v tomto konaní len vo vzťahu k posúdeniu danosti naliehavého právneho záujmu na navrhovanom určení, pretože posudzovanie splnenia podmienok jeho aplikácie by prichádzalo do úvahy v prípadnom konaní o vylúčenie veci (nehnuteľností) z exekúcie, čo nie je predmetom teraz prebiehajúceho konania. Záver o existencii naliehavého právneho záujmu v neposlednom rade nespochybňuje ani poukaz odporcov na skutočnosť, že nehnuteľnosti sú zaťažené záložným právom záložného veriteľa, ktorým je Prvá stavebná sporiteľňa, a.s. a to z dôvodov uvádzaných navrhovateľom, s ktorými sa stotožnil nielen súd prvého stupňa, ale i súd odvolací a na ktoré v ďalšom len ako na správne poukazuje.

Pokiaľ následne súd prvého stupňa po zistení prípustnosti návrhu navrhovateľa z hľadiska ust. § 80 písm. c/ OSP dospel k záveru, že vyššie označené nehnuteľnosti patria do BSM odporcov v 1. a 2. rade z ním predkladaných dôvodov, odvolací súd si ich osvojil ako svoje vlastné, a preto ich duplicitne opakovať nebude. V tomto smere len podčiarkuje, že odporcovia nehnuteľnosti nadobudli za trvania manželstva a v konaní neunesli dôkazné bremeno a nad akúkoľvek pochybnosť nepreukázali, že odporca v 2. rade ich zakúpil zo svojich výlučných finančných prostriedkov, čím si nesplnil svoju dôkaznú povinnosť, ktorá ich na túto okolnosť v spore zaťažovala. Navyiac ani vo svojom odvolaní sa k týmto záverom bližšie nevyjadrovali a ani ich nespochybňovali.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

Pretože odvolací súd rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania, z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 OSP, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 4 OSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.